

E. FELLER, -Z-. Zagreb, Galerija suvremene umjetnosti

na Markovićevoj trgu 1 (1826), u Vlaškoj 40 (1826–29), u Tuškancu 100 (1826–29, srušena), u Opatičkoj 23 (1826–29), trijem i ulični portal u Demetrovoj 7, kuća u Demetrovoj 9 (1832–33), prizemnica na Ilirskome trgu 6 (1834). Felbinger je izvodio i gradnje za koje nije utvrđeno njegovo autorstvo: u Radićevoj 32 (1815), Opatičkoj 18 (1838), Ilici 44 (1844) u Zagrebu.

F. je najplodniji zagrebački graditelj prve pol. XIX. st.; gotovo pola stoljeća gradio je u duhu klasicizma prilagođena malomu gradu, pa je klasicizam u Zagrebu vezan pretežno uz njegovo ime.

LIT.: A. Schneider, Bartolomej Felbinger, HR, 1929, 9. — G. Jurišić, Bartol Felbinger i gradnja dvorca Januševca, Peristil, 1954. — D. Jurman-Karaman, Zagreb u klasicističkom dekoru, Iz starog i novog Zagreba, II, Zagreb 1960. — L. Dobronić, Bartol Felbinger i zagrebački graditelji njegova doba, Zagreb 1971. — Đ. Cvitanović, Bartol Felbinger i mogućnosti njegova utjecaja na postbaroknu sakralnu arhitekturu Banije, Radovi Arhiva JAZU, 1973, 2. — L. Dobronić, Felbingerovi planovi u Historijskom arhivu u Zagrebu, ČIP, 1983, 336. — L. D.

FELETAR, Dragutin, geograf i kulturni povjesničar (Veliki Otok kraj Koprivnice, 10. VII. 1941). Diplomirao geografiju na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu gdje djeluje kao profesor industrijske geografije. Djeluje na popularizaciji kult. baštine.

A. D. FERNKORN, Sv. Juraj ubija zmaja. Zagreb

BIBL.: Stari gradovi i dvorci sjeverozapadne Hrvatske (s T. Đurićem), Čakovec 1971, Varaždin 1981; Stare građevine istočne Hrvatske (s T. Đurićem), Varaždin 1983; Stari gradovi, dvorci i crkve sjeverozapadne Hrvatske (s T. Đurićem), Koprivnica 1992. — R.

FELLER, Eugen, slikar (Split, 26. I. 1942). Samouk. Izlaže od 1959. Jedan od najradikalnijih predstavnika informela u suvremenom hrv. slikarstvu. Radio slike reljefnih površina i monokromnih struktura (*Malampija*, 1961). Od 1969. živi u Italiji. U novijem razdoblju blizak minimalizmu i primarnoj apstrakciji (*Tri žute crte*, 1981). Samostalno izlagao u Splitu (1964), Beogradu (1963, 1974) i Zagrebu (1962, 1965, 1980). Bavi se crtežom i grafikom.

LIT.: Ž. Košćević, Malampije Eugena Feller, Telegram, 19. I. 1962. — J. Denegri, Informel 1956–1962 (katalog), Zagreb 1977. — Isti, Eugen Feller (katalog), Zagreb 1980. — Ž. Kć.

FELLNER I HELMER, arhitektonski atelje koji je djelovao 1873–1912. u Beču. Osnovali su ga austr. arhitekti *Ferdinand Fellner* (Beč, 19. IV. 1847–22. II. 1916) i *Herman Helmer* (Harburg, Bavarska, 13. VII. 1849–Beč, 2. IV. 1919). Fellner i Helmer bave se projektiranjem reprezentativnih kazališta, koncertnih dvorana palača i dvoraca, u oblicima pov. stilova visoke renesanse, baroka i rokoka. Projekti su im izvedeni u gradovima sr. i ist. Europe (Augsburg, Berlin, Beč, Brno, Bratislava, Budimpešta, Graz, Hamburg, Iași, Karlovy Vary, Odessa, Prag, Salzburg, Sofija, Zürich). Po njihovim su projektima izvedeni kazalište »Ivan Zajc« u Rijeci te Hrvatsko narodno kazalište (1894–95, prvi projekt 1881), Umjetnički paviljon (1897, preseljen nakon izložbe u Budimpešti), zgrada Eskomptne banke u Ilici 3 (1898) i rekonstrukcija barokne palače i kule u Visokoj ul. 22 (1902), sve u Zagrebu. Helmer je samostalno projektirao kazalište i koncertnu dvoranu u Varaždinu (1870–73).

LIT.: H. Ch. Hoffmann, Die Theaterbauten von Fellner und Helmer, München 1966. — N. Kraus, Projekti za zgradu Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, ČIP, 1967, 170. — Đ. Cvitanović, Arhitektura monumentalnog historizma u urbanizmu Zagreba, ŽU, 1978, 26–27. — T. Pl.

FERABOSCO, Pietro, tal. graditelj i slikar (Laino kraj Coma, 1512. ili 1513–?). Od 1551. radi kao dvorski slikar za cara Ferdinanda I. u Beču, potom u Pragu na gradnji dvora i palače Belvedere, te u Ugarskoj kao ratni slikar. Od 1556. sve je više angažiran kao carski graditelj na podizanju graničnih utvrda i tvrđava (Požun, Győr, Gorica). God. 1581–82. sudjeluje u gradnji bečkog Hofburga. Bio je član granične građevinske komisije; značajan je njegov udio u gradnji i popravcima mnogih naših graničnih utvrda (Koprivnica, Virovitica, Karlovac).

LIT.: R. Kohlbaach, Steirische Baumeister tausendundein Werkmann, Graz 1961. — J. Balogh, Italienische Pläne und ungarische Bauten der Spätrenaissance, Acta technica ASH, (Budapest), 1974, 77. — M. Kru.

FERIČANCI, selo Z od Našica. Usred mjesta jednobrodna župna crkva Sv. Duha s klasicističkim obilježjima (1801–03, donator I. K. Mihalović). Crkva posjeduje rokoko monstrancu i rokoko kalež iz 1742, urešen sličicama u emajlu. Ispred crkve je rustični kip Sv. Florijana (1869).

FERNKORN, Anton Dominik, austr. kipar i ljevač (Erfurt, 17. III. 1813–Beč, 15. XI. 1878). Polazio je Obrtnu školu u Erfurtu. U Münchenu je 1835–39. gdje radi u ljevaonici J. B. Stiglmaiera te, uz studij antike na Akademiji za likovne umjetnosti, u ateljeu L. Schwanthalera. U Beč dolazi 1840, gdje počinje raditi u ateljeu s kiparom J. Preleuchnerom. God. 1848. izrađuje modele u tvornici terakote V. Brausewettera u Wagramu. Izrađuje kompoziciju »Sv. Juraj ubija zmaja« (1853) za ukras zdenca u palači Montenuovo u Beču, inspiriran kasnobaroknom konjaničkom figurom Sv. Martina G. R. Donnera u Bratislavi. Drugi cinčani odljev, nagrađen na svj. izložbi u Parizu 1855, kupio je 1866. nadbiskup J. Haulik i dao ga kao slobodnostojeći spomenik postaviti 1867. u perivoju Maksimira (danas na Trgu maršala Tita). God. 1856. uređuje ljevaonicu koja s vrsnim kiparima, modelarima i cizelerima kao »K. k. Kunst-Erzgiesserei« stječe veliki ugled. F. je izrađivao arhitekturnu, javnu ukrasnu i portretnu plastiku, plakete i medalje. Radio je u različitim materijalima, no najviše u bronci te su najznačajnija njegova djela postavljena u Beču 1860–65. brončane figure za zdenac (»Donauweibchenbrunnen«) u bankovno-burzojnoj palači H. Ferstela i konjanički spomenici nadvojvodi Karlu i princu Eugenu Savojskomu u kojima je izrazio stil i duh novoga renesansno-baroknoga Beča. Za grad Zagreb završio je 1865. cinčani kip Majke Božje bezgrešnog začeća, predviđen za Trg Sv. Marka; postavljen je 1880–82. na stup ispred katedrale (prema nacrtu F. Schmidta) koji je H. Bollé uklopio u zdenac s četiri alegorijska kipa anđela, također iz bečke ljevaonice. Spomenik banu Jelačiću započeo je raditi 1861 (svečano otkriven 1866, demontiran 1947,